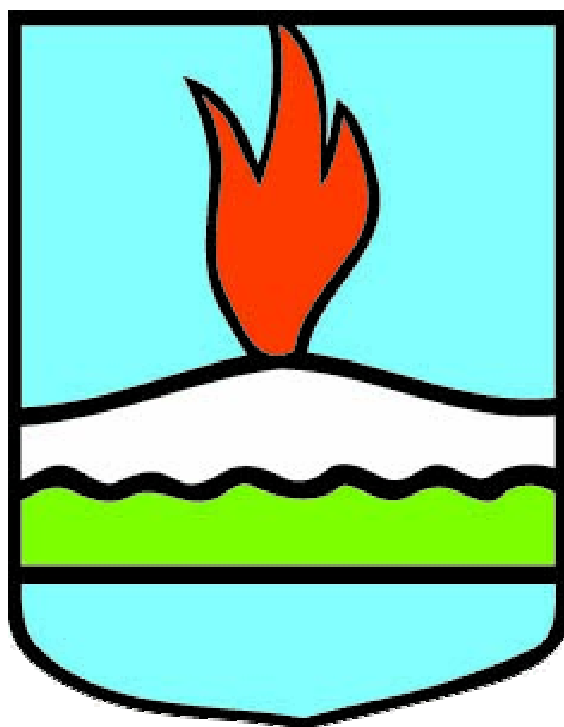

ÖVERSIKTSPLAN ÖP 03

DALS-EDS KOMMUN

HUVUDRAPPORT

ANVÄNDNING AV MARK- OCH VATTENOMRÅDEN

REKOMMENDATIONER

Antagen av Kommunfullmäktige 2003-12-17 § 113
Vunnit laga kraft 2004-01-22

INNEHÅLL

1	Inledning	5
1.1	Läsanvisning	5
1.2	Översiktsplanens syfte och funktion	6
1.3	Tidigare översiktlig planering	6
1.4	Ny översiktsplan	7
1.5	Arbetets uppläggning och organisation	7
2	PLANERINGSFÖRUTSÄTTNINGAR	9
3	ÖVERGRIPANDE MÅL	11
4	AVVÄGNINGAR	13
5	SAMHÄLLSBYGGGANDE	15
5.1	Inriktningsmål	15
5.2	Utformning av bebyggelse	16
5.3	Tätortsutbyggnad	16
5.4	Fördjupningsplaner	17
6	ANVÄNDNING AV MARK OCH VATTENOMRÅDEN KARTA 1	19
6.1	Riksintressen	19
6.1.1	Riksintressen av bevarandekaraktär	19
6.1.2	Övriga riksintressen	19
6.2	Tätbebyggelse	19
6.3	Samlad bebyggelse	20
6.4	Fritidsbebyggelse	20
6.5	Glesbebyggelse	20
6.6	Anläggningar m m	20
6.7	Kommunikationer	20
6.7.1	Kommunikationsstrategi	20
6.7.2	Vägar	21
6.7.3	Järnväg	22
6.7.4	Busstrafik	23
6.7.5	Taxi	23
6.7.6	Övriga kommunikationer	23
6.8	Teknisk försörjning	24
6.8.1	Vatten och avlopp, avfall	24
6.8.2	Energi	25
6.9	Vatten	26
6.9.1	Allmänt	26
6.9.2	Avrinningsområden	26
6.9.3	Ytvatten	26
6.9.4	Grundvatten	27
7	REKOMMENDATIONER KARTA 2	29
7.1	Byggnad på landsbygden	29
7.1.1	Rekommendationer	30
7.2	Byggnad i tätorter och i samlad bebyggelse samt inom områden med geografiska bestämmelser och riksintressen	30
7.2.1	Ed	30
7.2.2	Nössemark	31
7.2.3	Håbol	31
7.2.4	Stora Le med strandområden	32
7.2.5	Tresticklan	33
7.2.6	Boksjön och Kornsjöarna med omgivning	34
7.2.7	Töftedals myr	35
7.2.8	Örekilsälvens nedre del och Töftedalsån	35
7.2.9	Örekilsälven, övre del	36
7.2.10	Stora Tingvallamossen	36
7.2.11	Stenebyälvens sjösystem	37
7.2.12	Reservat för framtida järnvägssträckning	37
7.3	Rekommendationer avseende miljö, hälsa och säkerhet	37
7.3.1	Markradon	38

7.3.2	Stabilitet.....	39
7.3.3	VA-policy	39
7.3.4	Trafiksäkerhet.....	39
7.4	Stora opåverkade områden	39
7.5	Tysta områden.....	40
7.6	Ekologiskt särskilt känsliga områden.....	40
7.6.1	Ekologiskt värdefulla områden	40
7.6.2	Ekologiskt störda områden.....	41
7.7	Förordnanden	41
7.8	Byggande inom strandskydd	41
8	ÅTGÄRDER	43
9	KONSEKVENSANALYS	45
9.1	Inledning	45
9.2	Övergripande struktur	45
9.3	Grönstruktur.....	45
9.4	Infrastruktur.....	45
9.5	Kommunikationer.....	45
9.6	Vattenförsörjning.....	46
9.7	Energiförsörjning.....	47
9.8	Materialförsörjning	47
9.9	Restprodukter / avfall.....	47
9.10	Närings- och servicestruktur	47
9.11	Bebyggelsestruktur	48
9.12	Sociala konsekvenser.....	48
9.13	Ekonomiska konsekvenser	48
9.14	Sammanvägning av miljömässiga,	49
	sociala och ekonomiska konsekvenser.....	49
9.15	Målformuleringar och plankonsekvenser.....	49
9.16	Litteraturförteckning	50

Bilagor:

- Bilaga 1 Utlåtande efter utställning**
- Bilaga 2 Länsstyrelsens granskningsyttrande**
- Karta 1. Användning av mark och vatten**
- Karta 2. Rekommendationer**

HUVUDRAPPORT

1 INLEDNING

Plan- och bygglagen PBL samt miljöbalken MB är ramlagar för den översiktliga planeringen.

I plan- och bygglagen (PBL 1:3) står bland annat att "varje kommun skall ha en aktuell översiktsplan (ÖP) som omfattar hela kommunen. Översiktsplanen skall ge vägledning för beslut om användning av mark- och vattenområden samt om hur den byggda miljön skall utvecklas och bevaras. Översiktsplanen är inte bindande för myndigheter och enskilda.

Av PBL 4:1 framgår att "i översiktsplanen skall redovisas de allmänna intressena enligt 2 kap och de miljö- och riskfaktorer som bör beaktas vid beslut om användningen av mark- och vattenområden. Vid redovisningen skall riksintressena enligt 3 eller 4 kap miljöbalken anges särskilt".

1 januari 1999 ersattes naturresurslagen och ytterligare ett femtontal andra "miljölagar" av miljöbalken (MB). Detta medförde att också plan- och bygglagen (PBL) blev ändrad så att de två lagarna skulle stå i överensstämmelse med varandra.

I miljöbalken (MB 1:1) anges bland annat att "balken syftar till att främja en hållbar utveckling som innebär att nuvarande och kommande generationer tillförsäkras en hälsosam och god miljö". I kap 3 och 4 återfinns grundläggande och särskilda bestämmelser för hushållning med mark och vatten. Bestämmelserna i dessa kapitel skall tillämpas vid prövning enligt plan- och bygglagen.

1.1 Läsanvisning

Den nya översiktsplanen består av två rapporter samt två huvudkartor. I en rapport redovisas planeringsförutsättningarna med text och olika intresskartor. I ett digitalt material finns en mera omfattande beskrivning. Detta underlagsmaterial avses att fortlöpande aktualiseras och kompletteras.

Huvudrapporten består av en textdel och två kartor, Användningen av mark och vatten, karta 1, samt Rekommendationer, karta 2.

Endast huvudrapporten med de två huvudkartorna antas av kommunfullmäktige. Rapporten med planeringsförutsättningar ger ett ständigt aktuellt bedömningsunderlag, som tillsammans med de lokala förhållandena och de långsiktiga av fullmäktige antagna rekommendationerna ger ett bra beslutsunderlag i olika frågor.

1.2 Översiktsplanens syfte och funktion

Översiktsplanen skall enligt PBL

- precisera allmänna intressen i kommunen
- ange grunddragen i mark och vattenanvändning samt bebyggelseutveckling efter det att en sammanvägning av allmänna intressen skett
- tolka riksintressen ur ett lokalt helhetsperspektiv men med statligt underlagsmaterial och efter samråd med länsstyrelsen

ÖP blir ett planmässigt beslutsunderlag

- vid frågor som avser användningen av mark- och vattenområden
- vid ställningstagande till fördjupning av delar av översiktsplanen
- vid detaljplanering eller områdesbestämmelser
- vid förslag till förordnanden enligt miljöbalken
- vid byggnadsnämndens prövning av bygglov utanför detaljplan
- vid kommunens beslut att variera bygglovsplikten.

Konsekvenser av planen skall redovisas.

Planen skall vara lättläst och tydlig.

1.3 Tidigare översiktlig planering

Översiktsplan ÖP 90 antogs av kommunfullmäktige 1990-11-01. Den byggde på den redovisning av riksintressen och andra allmänna intressen, som länsstyrelsen hade gjort. En mängd olika inventeringar, främst av naturförhållanden, och olika utredningar låg till grund för planen. Den så kallade DANO-utredningen var viktig vad gällde friluftsliv och naturförhållanden inom Dalslands kanalsystem.

Mot bakgrund av 80-talets goda utveckling i kommunen hade planen en optimistisk grundton.

Översiktsplanen redovisades på tre kartor, användning av mark, användning av vatten samt en rekommendationskarta.

I början av 1990-talet påbörjades arbetet med en fördjupning av översiktsplanen för Eds samhälle. Den antogs av kommunfullmäktige 1995-02-16.

Fördjupningsplanen följde den omfattning, som redovisades i ÖP:n, men skilde sig från denna genom att ett järnvägsreservat redovisades även söder om Ed. Planen var inriktad på bevarande av de värden, som här upplevs så tydligt, men även på en lämplig utveckling av boendet, sysselsättningen och servicen.

Fördjupningsplanen behöver ses över för att tillgodose mer mark för handel.

En centrumplan arbetades fram och antogs 1997-09-11. Den byggde vidare på de rekommendationer som finns i FÖP:en och visar bland annat möjligheter till bevarande och förändring av bebyggelse, utformning av trafik-

stråk och allmänna platser samt de hänsyn som bör tas vid åtgärder i centrum. Centrumplanen utgör ett aktuellt bedömningsunderlag.

1.4 Ny översiktsplan

Enligt PBL skall översiktsplanen fortlöpande hållas aktuell.

En aktualitetsförklaring har tagits fram och behandlades av länsstyrelsen 2000-06-05. Översiktsplanen från 1990 samt aktualitetsförklaringen och länsstyrelsens yttrande över denna utgör viktiga underlag för översiktsplaneringen. Dock gäller nu delvis nya förutsättningar vad gäller riksintressen, ny lagstiftning och utvecklingen i kommunen, medan den kommunala synen på en lämplig framtid i huvudsak är oförändrad.

Översiktsplanen består av två rapporter samt två huvudkartor. I en rapport redovisas planeringsförutsättningarna med text och olika intressekartor. I ett digitalt material finns en mera omfattande beskrivning. Detta underlagsmaterial avses att fortlöpande aktualiseras och kompletteras.

Huvudrapporten består av en textdel och två kartor, Användningen av mark och vatten, karta 1, samt Rekommendationer, karta 2.

Endast huvudrapporten med de två huvudkartorna antas av kommunfullmäktige. Rapporten med planeringsförutsättningar ger ett ständigt aktuellt bedömningsunderlag, som tillsammans med de lokala förhållandena och de långsiktiga av fullmäktige antagna rekommendationerna ger ett bra beslutsunderlag i olika frågor.

Planhorisonten är satt till år 2015.

1.5 Arbetets uppläggning och organisation

Kommunstyrelsen uppdrog år 2000 åt miljö- och byggnämnden att svara för det tekniska arbetet. Planeringsarbetet har letts av KSAU och miljö- och byggnämndens presidium. Arbetet har skett på miljö- och byggkontoret samt på de olika förvaltningarna.

Innan arbetet påbörjades genomfördes hösten 2000 en serie möten med byalag m fl i de olika kommundelarna. Vid dessa möten diskuterades bland annat möjligheterna till bosättning och verksamheter på landsbygden samt kvarboende och service. Det arbete för gränsområdet, som genomförts tillsammans med Aremarks och Haldens kommuner, kommenterades. Det synsätt på landsbygdsutveckling och service, som där redovisades, ansågs böra gälla hela kommunen.

Efter dessa informations- och samrådsmöten arbetade intresseföreningarna fram synpunkter och förslag, vilka har beaktats i planarbetet.

Läsåret 2000-01 arbetade även elever i årskurs 8 med planeringsfrågor. Även ungdomsrådet i kommunen deltog i arbetet. Eleverna och andra ungdomar bidrog med intressanta synpunkter.

Samrådshandling

Ett förslag till översiktsplan för Dals-Eds kommun, daterat mars 2002, har varit föremål för samråd enligt bestämmelserna i plan- och bygglagen 4 kap 3,4 §. Under samrådet inlämnades ett stort antal yttranden. En sammanställning av inkomna yttranden och bemötande av framförda synpunkter lämnas i en samrådsredogörelse, daterad februari 2003.

Föreliggande utställningshandling

Föreliggande utställningshandling utgör en bearbetning och komplettering av samrådsförslaget. Det ställs nu ut för granskning enligt bestämmelserna i plan- och bygglagen 4 kap 6 §.

Konsult och planförfattare har varit Ivan Nilsson arkitektkontor genom Ivan Nilsson och Anna-Märta Willborg. Från kommunen har Miljö- och byggchef Martin Gustafsson lett arbetet.

2 PLANERINGSFÖRUTSÄTTNINGAR

I en särskild rapport med planeringsförutsättningar beskrivs kommunen vad gäller struktur, historia, omgivning, befolkning och näringsliv samt utbildning, omsorg och service m m.

I rapporten redovisas även de allmänna intressena som skall beaktats i planeringen. Det gäller areella näringar, naturvård, kulturmiljö, friluftsliv och turism, opåverkade eller ekologiskt känsliga områden samt miljöskydd. Där behandlas även infrastrukturfrågor med kommunikationer, vattenförsörjning m m och energi.

En sammanfattande bild av kommunen är ett glest utbyggt område med endast en tätort av betydelse men med mycket stora värden för rekreation och friluftsliv, naturvård och kulturminnesvård. Det vackra sjörika skogslandskapet med Stora Le som kärnområde och de tilltalande dalgångarna med jordbruk och ädellöv ger varierande upplevelser och synnerligen goda möjligheter för en turistisk utveckling.

Riksintressen redovisas särskilt. Inemot hälften av kommunens land- och vattenområden berörs av riksintressen. De geografiska bestämmelserna omfattar Stora Le-området och de västra delarna från Södra Kornsjön till norr om Boksjön. Den största omfattningen har riksintresset för naturvård, som berör Stora Le, Dals-Eds formationen och Lilla Le, Tresticklan och området söder därom. Vidare omfattas Töftedals myr, Södra Kornsjön, Örekilsälvens dalgång, Stora Tingvallamossen och Grann av riksintressen.

Riksintresset för kulturmiljö omfattar Ed och ett stort område söder och öster om Ed samt Töftedalsån och del av Örekilsälven.

Natura 2000-områden ingår i områdena Stora Le, Tresticklan och Stora Tingvallamossen.

Riksintresset för friluftsliv omfattar Stora Le med strandområden.

Antagen av Kommunfullmäktige 2003-12-17 § 113
Vunnit laga kraft 2004-01-22

3 ÖVERGRIPANDE MÅL

De övergripande målen utgår ifrån att kommuninvånarna skall få det så bra som möjligt. Målen skall vara en gemensam grund för de kommunala organen. För att kommunen skall utvecklas framgångsrikt måste alla sträva åt samma håll.

Vision

Dalsland skall vara känt i omvärlden som ett expansivt landskap byggt på offensiv samverkan och med hög livskvalitet.

- **Kommunen skall bli mera attraktiv. Den skall bli mera trivsamt för dem som bor här samt locka fler att flytta hit och att stanna här.**
 - Bra service (kultur, omvårdnad, fritid, handel m m) skall eftersträvas.
 - Bra och välbelägna bostäder skall tillskapas.
 - Bostadsutbudet skall vara mångsidigt.
 - Barnomsorg skall finnas till alla som efterfrågar den.
 - Kommunen skall verka för utlokaliserad högskoleutbildning
 - Äldreomsorg skall finnas i olika former där man efterfrågar den.
 - Natur- och fritidsresurser skall utvecklas.
- **Befolkningen skall växa med cirka 400 personer till år 2015, d v s med 30 personer per år**
- **Landsbygd och tätort skall leva i samklang med varandra**
 - Kommunen skall söka skapa förutsättningar för trygghet och en god livskvalitet för boende i hela kommunen.
 - En levande landsbygd är en förutsättning för en livskraftig centralort. Omvänt ökar en stark centralort förutsättningarna för boende och verksamheter på landsbygden. Därför skall Ed stärkas som centralort, samtidigt som bostäder, verksamheter och service bör tillkomma på landsbygden.
- **Kommunen skall hushålla med naturresurserna och verka för att minimera miljöstörande påverkan**
 - Kommunen skall ta fram lokala miljömål med utgångspunkt från de nationella och regionala miljömålen. Samsyn och samordning med övriga Dalslandskommuner bör ske.

- **Kommunen skall verka för god livsmiljö och gemenskap**
 - Aktiviteter som syftar till att stärka sociala relationer skall stimuleras och stödjas.
 - Människor med funktionshinder skall ha full tillgänglighet till det offentliga rummet senast år 2010.

- **Kommunikationerna skall förbättras**
 - Vägnätet skall förbättras. Bärigheten skall ökas. Vägarna skall vara framkomliga för virkestransporter m. m även under tjällossningstid.
 - Järnvägen skall behållas och utvecklas. Ed skall fortsätta att vara stationssamhälle med både person- och godstrafik. Norge - Vänerlänken skall utvecklas.
 - Kollektivtrafiken skall utvecklas.

- **Kommunen och näringslivet skall samarbeta så att kommunen får en mer varierad arbetsmarknad**
 - Fler arbetstillfällen inom servicesektorn skall eftersträvas.
 - Kommunen och näringslivet skall arbeta gemensamt för en god framförhållning och hög planberedskap för industrimark och bostäder m m.
 - Kommunen och näringslivet skall sträva efter fler arbetstillfällen särskilt för högutbildad arbetskraft samt att lediga tjänster besätts.
 - Kommunen skall söka trygga personalförsörjningen för att klara kommunal service.
 - Kommun och näringsliv skall tillsammans verka för ökade möjligheter till kompetenshöjning för kommuninvånarna.
 - Turistiska värden kring historiska personligheter och lokalhistoria skall utvecklas.

4 AVVÄGNINGAR

Kommunens mål utgår från att kommuninvånarna skall få det så bra som möjligt. I korthet strävar man efter en god och trygg försörjning, bra och välbelägna bostäder av olika slag och tillgång till en god och tillräcklig service, vård och omsorg. I de kvalitéer, som man strävar efter, ryms även en rik fritid och kultur samt skönhet och trygghet på olika sätt.

För att uppnå allt detta måste vissa avvägningar göras.

Om kommunen skulle drabbas av omfattande företagsnedläggning blir det svårt att upprätthålla service, vård och omsorg. Tryggheten skulle minska. Kommunen är beroende av omvärlden och kan sägas leva i en konkurrenssituation. Omsorg om näringslivet ligger därför långt framme. Bra och tillräckliga utrymmen för näringslivet bör därför anvisas och kommunikationer och annan service bör förbättras.

Emellertid är en välutbildad och stabil arbetskraft viktig för näringslivet. Bostäder, service, omvårdnad, kultur, fritid m m är här goda argument för människor att flytta till kommunen och att stanna kvar. Stora ansträngningar görs därför att åstadkomma goda bostads- och fritidsförhållanden samt att förbättra utbildningen.

För dem som lever på landsbygden är det viktigt att denna inte utarmas. Därför är landsbygdsnäringarna mycket viktiga. Hinder för att utöva dessa bör undvikas. För bevarandeintressena skall dock hänsyn tas i enlighet med miljöbalkens bestämmelser.

Viktiga förhållanden, som påverkar utvecklingen av näringsliv och boende bör förankras bakåt i tiden, alltså de kulturhistoriska intressena, samt naturen i vid mening. Ett "konkurrensmedel", som knappast kan överskattas, är tillgången till frisk luft, rent vatten och en fri natur med skönhet, ett rikt växt- och djurliv samt med minnen från gångna tider. Dessa bevarandeintressen bör ges stora värden i den kommunala planeringen. Både en planerad tätortsutbyggnad för bostäder och verksamheter samt de areella näringarna skall därför ta hänsyn till dessa angelägna bevarandeintressen.

Antagen av Kommunfullmäktige 2003-12-17 § 113
Vunnit laga kraft 2004-01-22

5 SAMHÄLLSBYGGANDE

Inriktningen för samhällsbyggandet är som nämnts att skapa mycket goda livskvalitéer. Här skall människor vilja leva och verka.

Attraktivt och varierat boende, goda kommunikationer, varierade fritidsaktiviteter, tillgång till arbetstillfällen och bra service är grundläggande faktorer för en positiv befolkningsutveckling.

Arbetet med näringslivsutveckling syftar till att skapa ett differentierat näringsliv genom att medverka till ett bra företagsklimat, bidra till utveckling av befintliga företag samt skapa goda förutsättningar för nya företags-etableringar. Självförsörjningsgraden skall ökas. Tillkomsten av små och medelstora företag liksom utveckling av ny teknik blir viktiga för framtiden. Etableringen av ett stort IT-företag har snarare ökat behovet av en aktiv näringslivspolitik för att minska beroendet av ett stort företag.

Kommunens rika och omväxlande turistiska resurser i form av vildmarksnatur och kulturarv utgör goda förutsättningar. Samarbete inom turism med grannkommuner i Sverige och Norge är viktiga att utveckla vidare.

5.1 Inriktningsmål

I avsnitt 3, Övergripande mål, anges en mängd mål för kommunens utveckling. Nedan utvecklas vissa av dessa mål vidare. I rapporten Planeringsförutsättningar finns utsagor om lämplig utveckling inom vissa områden. Även dessa har påverkat utformningen av inriktningsmålen.

Förutsättningar för boende, näringsliv, kommunikationer, turism, kultur m m skall tas tillvara och utvecklas. Bärkraft och hållbarhet med omsorg om människor och miljö prioriteras högt. Både offentliga och privata initiativ skall tas tillvara.

Kommunen skall bibehålla och utveckla en levande landsbygd. Möjligheterna för boende och sysselsättning skall underlättas. Landsbygdsfrågorna skall ges stor tyngd vid planering och beslutsfattande.

Turism som näring skall utvecklas. Ett vildmarksbetonat fiskeområde bör skapas. Örekilsälven och Töftedalsån bör bli bas för en utbygd fisketurism.

Offentliga miljöer och lokaler skall anpassas för personer med olika funktionshinder.

Ett mångsidigt utbud beträffande fritid och kultur skall eftersträvas.

Ett väl lokaliserat utbud av social och annan service skall eftersträvas.

Arbetet med förebyggande hälsovård skall ges hög prioritet.

Attraktiva bebyggelsemiljöer skall skapas. Vid ny- om- eller tillbyggnad skall pengar avsättas för konstnärlig utsmyckning.

En kulturhistorisk bebyggelseinventering med dagens värderingar bör göras för hela kommunen.

Kommunen motsätter sig en eventuell malmbrytning vid sjön Grann.

Kommunen skall utveckla sitt miljöarbete. De nationella miljömålen skall vara vägledande. Allmänhetens medverkan och engagemang är nödvändig för att miljöarbetet skall få ett gott genomslag. Som en utveckling av Agenda 21 bör miljöpolicy och åtgärdsprogram vidareutvecklas till stöd för miljö- och agenda- arbetet i kommunen.

Dals-Eds kommun skall verka för bärkraft och kretsloppsriktning. Bland annat skall energianvändningen effektiviseras, den totala energiförbrukningen minska och användningen av alternativa förnybara energikällor öka. För att förverkliga detta håller en ny energiplan på att tas fram.

I avsnitt 8, Åtgärder, listas dessutom ett antal åtgärder som kommunen avser att genomföra.

5.2 Utformning av bebyggelse

Den äldre bebyggelsen har ofta stora miljövärden. Bebyggelsen kan även ha ett värde med hänsyn till tidsepoken och i vilket sammanhang den har tillkommit.

Det kan gälla såväl enskilda hus som bebyggelsegrupper, både i samhällen och på landsbygden. Det är därför viktigt att ny bebyggelse och om- och tillbyggnader utformas med hänsyn till angränsande bebyggelse och till den lokala bebyggelsetraditionen. Detta skall dock inte hindra utveckling av ny och god arkitektur.

I Plan- och bygglagen 3kap 10 § finns varsamhetsbestämmelser vid ändring av byggnad.

5.3 Tätortsutbyggnad

Under 1980-talet var efterfrågan på nya bostäder stort och byggandet högt. Detta gällde såväl enskilt byggande som gruppbebyggelse.

Under 90-talet avstannade denna utveckling som en följd av en minskad befolkning, ändrade låneregler för byggandet och en allmän osäkerhet vad gäller arbetstillfällena och ekonomi.

Utvecklingen under 90-talet innebar också att byggandet enligt de detaljplaner som tidigare togs fram för att möta den då expansiva efterfrågan har genomförts endast i ringa utsträckning.

Etableringen av ett starkt IT-företag och en utveckling av näringslivet har fått till följd att efterfrågan på bostäder ökat. De tidigare planerna på rivning av tomma lägenheter är inte längre aktuella. Tvärtom finns nu behov av nybyggande, vilket kan ske inom befintliga detaljplaner. För att stimulera byggande av småhus bör mycket attraktiva tomter erbjudas, till exempel på Le-området i Ed.

5.4 Fördjupningsplaner

Fördjupningen av översiktsplanen för Ed är i behov av översyn till följd av de senaste årens etableringar.

En närmare motivering av revideringsbehovet lämnas i avsnitt 7.2.1.

Centrumplanen däremot är i huvudsak aktuell och kan ligga till grund för beslut om planering och byggande.

70-talets områdesplan för Nössemark är nu inte aktuell och kommer att ersättas med en fördjupning av översiktsplanen.

Antagen av Kommunfullmäktige 2003-12-17 § 113
Vunnit laga kraft 2004-01-22

6 ANVÄNDNING AV MARK OCH VATTEN- OMRÅDEN KARTA 1

Enligt Plan- och bygglagen kap 4 § 1 skall översiktsplanen redovisa de allmänna intressena enligt kap 2 och de miljö- och riskfaktorer som bör beaktas vid beslut om användning av mark- och vattenområden. Riksintressen enligt kap 3 och 4 Miljöbalken skall särskilt anges.

Planen skall ange grunddragen i den avsedda användningen samt hur den byggda miljön skall utvecklas och bevaras. Vidare skall anges hur kommunen avser att tillgodose riksintressena och iaktta gällande miljökvalitetsnormer.

På karta 1 redovisas pågående och föreslagna markanvändning fram till 2015. Markanspråk och intressen redovisas.

6.1 Riksintressen

6.1.1 Riksintressen av bevarandekaraktär

Områden med **geografiska** bestämmelser enligt miljöbalken kap 3 utgörs av Stora Le med strandområden samt kommunens västra del från Södra Kornsjön till norr om Boksjön.

Områden av riksintresse för **naturvård** är Stora Le med strandområden, Dals-Edsformationen med Lilla Le, Tresticklan och ett stort område söder därom, Töftedals myr, Södra Kornsjön, Örekilsälvens dalgång, Stora Tingvallamossen och Grann (Stenebyälvens sjösystem). Stora Le är även av riksintresse för **friluftsliv**.

Riksintresset för **kulturmiljö** omfattar Ed med omgivningar samt delar av Töftedalsåns och Örekilsälvens dalgångar. **Natura 2000**-områden ingår i områdena Stora Le, Tresticklan och Stora Tingvallamossen.

Intresseområdena har angivits på **karta 1, Användning av mark och vatten**.

6.1.2 Övriga riksintressen

Länsvägarna 164 och 166 utgör riksintresse. Även järnvägen utgör riksintresse. För denna har två nya sträckningar angivits, dels en förkortad sträckning väster Ed och med bevarad järnvägsstation, vilket är kommunens inriktning, dels en ny sträckning söder Ed enligt Banverkets uppfattning. Telekabeln mellan Göteborg och Oslo utgör riksintresse.

6.2 Tätbebyggelse

På kartan markeras de tätbebyggda områdena Ed med Torp och Hökedalen samt samhällena Håbol och Nössemark. Vid Tolserud nära gränsen till Norge finns ett område med tät fritidsbebyggelse.

6.3 Samlad bebyggelse

Utöver Hökedalen och delar av Nössemark förekommer knappast samlad bebyggelse utanför detaljplan. För Hökedalen har ett detaljplanearbete påbörjats. För Nössemark och Håbol föreslås fördjupningar av översiktsplanen, vilka närmare kommer att avgränsa områden med samlad bebyggelse.

6.4 Fritidsbebyggelse

Stugbyn vid Tolserud har nämnts. I övrigt finns fritidsbebyggelse främst invid de större sjöarna.

6.5 Glesbebyggelse

Cirka 40 % av kommunens befolkning bor utanför tätorten. En stor del av bebyggelsen på landsbygden har övergått till att bli fritidsbebyggelse. Detta är i sig inget problem, men utflyttningen innebär ett minskat och ändrat underlag för service.

I INTERREG-II-projektet 1999 har de tre kommunerna Dals-Ed, Halden och Aremark redovisat en skiss till en fördjupning av översiktsplanen för gränsområdet. I denna har särskilda utvecklingsområden för bostäder, näringsliv och fritidsbebyggelse visats.

Denna inriktning kan anses gälla huvuddelen av kommunens landsbygd. Med hänsyn till att det nu inte kan bedömas, om och när en sådan bebyggelse kan tillkomma, har bebyggelseområden inte redovisats på markanvändningskartan. I stället redovisas i rekommendationsdelen och i de kommunala målen en positiv inställning till ny bebyggelse på landsbygden.

6.6 Anläggningar m m

Miljöstörande verksamheter såsom skjutbanor m m redovisas liksom pågående deponi.

6.7 Kommunikationer

6.7.1 Kommunikationsstrategi

För Dals Ed är det viktigt att tågen även fortsättningsvis gör uppehåll för på- och avstigande i Ed. I den antagna översiktsplanen för kommunen har detta betonats. Med etableringen av Sykes m m i Ed har betydelsen av tågstopp i Ed ökat. De två utredda alternativa spårsträckningarna söder Ed skulle inte motsvara önskemålet om tågstopp i Ed. Genom omläggning av järnvägsspåret väster Ed skulle emellertid en betydande vägförkortning kunna erhållas. För norra Dalsland är avstånden till Ed kommunikationsmässigt jämförbara med annan tänkbar hållplats.

För utveckling av tågtrafiken finns olika vägar. Med tågstopp i Ed och ett nytt i Erikstad skulle norra Dalsland få en bekväm tågförbindelse till Karlstad och Stockholm. En annan möjlighet vore att utveckla lokaltrafik Hal-

den- Trollhättan med tågstopp förslagsvis i Kornsjö, Ed, Bäckefors, Erikstad, Brålanda, Frändefors och Öxnered. Med ökande bensinpriser och ökat miljömedvetande kan efterfrågan på tågresor komma att öka. En förutsättning är då att järnvägen ligger kvar igenom Ed.

Med en ny järnvägsdragning söder Ed är risken uppenbar att tågen Göteborg-Oslo inte gör något uppehåll norr om Öxnered.

För att öka tillgängligheten och bekvämligheten för de resande är även en utvecklad buss- och taxitrafik viktig. Den trafiken kan då även tjäna som matartrafik till en bibehållen och utvecklad tågtrafik. Med samordning av tider och linjesträckning kan den bidra till ett ökat resande med tåg.

Även med en utbyggnad av den kollektiva trafiken kommer vägtransporterna fortsättningsvis att vara mycket viktiga, både för gods och för persontrafik. Det lokala vägnätet har låg standard. Under tjällossningen kan hälften av vägnätet vara oframkomligt. Den omfattande virkestrafiken ställer särskilt stora krav på bärighet och framkomlighet. Det har tidigare framförts i olika sammanhang att det krävs omfattande investeringar för att avhjälpa bristerna. För delar av näringslivet kan detta vara en överlevnadsfråga.

En inriktning skulle för norra Dalsland kunna innehålla följande delar:

- Kraftfull upprustning av det lokala vägnätet.
- Bibehållen och ökad standard på det genomgående vägnätet.
- Standardhöjning beträffande spår och vagnmaterial för järnvägs trafiken med bibehållet tågstopp i Ed.
- Utvecklad anropsstyrd buss- och taxitrafik.
- Samordning av linjesträckningar och tidtabell mellan främst tåg och buss med ökad turtäthet.
- Skyltning och vägvisning samt vissa förbättringsåtgärder på det lokala cykelvägnätet. Viss komplettering till ett regionalt cykelvägnät, bland annat bör gamla järnvägsbankar användas i högre utsträckning.
- De turistiskt intressanta trafiklederna, främst Dalslands Kanal och banan Mellerud – Bengtsfors – Årjäng bibehålls och utvecklas. Möjligheten till båttrafik på de stora sjöarna utreds
- Samordning bör ske av bussturlistan mellan Västtrafik och Østfoldbuss vid Kornsjö och Stommen.

6.7.2 Vägar

Kommunen berörs av länsvägarna 164 och 166. I översiktsplanen har de bedömts vara av riksintresse.

Trafiken med tunga eller farliga transporter har ökat på dessa vägar, sannolikt på grund av att de kan utgöra alternativ till E6 genom Bohuslän.

Kommunen är mycket beroende av goda vägförbindelser, dels med omgivande orter och dels inom kommunen. I kommunen finns ett stort antal mindre vägar, många med dålig standard. Det är viktigt att det vägnätet förbättras. Kommunen strävar därför efter att få mer statliga medel till vägarna. Varje kommundel skall ha goda vägförbindelser för gods- och persontransporter. Landsbygdsvägnätet skall vidmakthållas och förbättras. Särskilt skall bärigheten för virkestransporter beaktas.

Vägarna 2097, 2101 och 928 utgör en viktig förbindelse mot Munkedal och bör ges en högre standard.

6.7.3 Järnväg

Igenom kommunen går järnvägen Göteborg – Oslo. Den har markerats som ett riksintresse i planen. Kommunens mål är att järnvägstrafiken skall bevaras och utvecklas samt att Ed även i fortsättningen skall ha både person och godsförbindelse på järnväg. I översiktsplanen har därför sträckningen genom Ed behållits och en ny och kortare sträckning väster Ed föreslagits.

En rapport från ledningsgruppen Norge- Vänerlänken sammanfattar det arbete som utförts under åren 1999 och 2000. I korthet visar rapporten på en stor och möjlig ökning av både gods- och persontrafik på järnvägen, men då måste både kapaciteten och bekvämligheten ökas. Mycket stora investeringar krävs under de närmaste åren.

Stadsarkitekten har i sin skrivelse 2001-02-15 redovisat att han delar rapportens slutsatser men understryker att en kortare resväg Oslo – Göteborg inte får gå ut över tågstoppet i Ed. Han menar att de många tågstoppen på den norska sidan istället borde vara möjliga att reducera. Vidare påpekar han att synpunkterna i Kommunstyrelsens remissvar till Kommunalförbundet Dalsland, 1998-10-08, bör kvarstå.

Kommunstyrelsen har i sitt remissvar uttryckt att:

- för en utveckling av näringslivet och för kommande företagsetableringar inom kommunen, samt för turismen, har tågstoppet i Ed stor betydelse
- att Västtrafik AB bör uppta förhandlingar med NSB och SJ om utökad tågtrafik på sträckan mellan Halden och Göteborg
- att anslutningsresor med buss till och från Ed bör anpassas till tågens ankomst- och avgångstider.

Norge- Vänerlänksprojektet vill ta initiativ till en övergripande trafiköverenskommelse om utbyggnad, trafikering och finansiering där de berörda parterna tillsammans lägger fast riktlinjer för den kommande tioårsperioden. I överenskommelsen ska klart anges utbyggnadsordning och tidpunkter för olika etapper.

Kommunstyrelsen beslutade 2001-03-06 att uttala sitt stöd för Norge- Vänerlänksprojektets handlingsplan med följande tillägg:

Kommunen vill än en gång framhålla värdet av att tågstoppet i Ed **behålls** och **utvecklas**. Kommunen anser att stoppet är av väsentlig betydelse för hela Västra Götalandsregionen, för näringslivet såväl som för invånarna, och bidrar till att binda samman Dalsland och norra Bohuslän med regionens övriga delar. Genom stoppet blir regionen "rundare". Samtidigt är tågstoppet mycket värdefullt för Dalslands och övriga gränskommuners utveckling av det gränsregionala samarbetet med Halden och Östfold. Kommunen vill därför särskilt understryka vikten av att arbetet med att utveckla nätverk mellan företrädare för näringslivet, utbildningsinstitutionerna och offentliga aktörer längs hela Norge- Vänerlänken, i syfte att öka dessa aktörers intresse att utveckla järnvägen till ett miljövänligt, lönsamt och säkert

alternativ till annan regional kollektivtrafik och godstransport, ges hög prioritet i det fortsatta arbetet.

På kartan redovisas kommunens alternativ med en kortare linjedragning väster Ed. Banverkets förslag med en ny sträckning söder Ed ingår i fördjupningsplanen för Ed.

6.7.4 Busstrafik

Älvsborgstrafiken och nu Västtrafik har sedan 1980 ansvarat för linjetrafiken med buss i länet. Grunden är bestämmelsen om att det i varje län skall finnas en trafikhuvudman, som har ansvaret för busstrafiken och efter 1990 även tågtrafiken på länsjärnvägarna.

Kommunen har inflytande i den årsvisa trafikplaneringen av länstrafiken genom bolagsstämman och har samråd om utformningen av trafiken.

6.7.5 Taxi

Taxitrafiken avreglerades 1990, vilket bland annat innebar att trafikeringsplikten upphört. Västtrafik upphandlar färdtjänst.

6.7.6 Övriga kommunikationer

Kommunen saknar flygplats. Närmaste flygplatser med reguljär trafik finns i Vänersborg och i Karlstad.

I Stora Le mellan Nössemark och Sund finns en färjelinje som drivs av Vägverket.

Telekommunikationerna byggs ut i snabb takt. En huvudkabel mellan Oslo och Göteborg passerar igenom kommunen. Denna ger mycket stora möjligheter för en snabb dataöverföring. Mobilnätet är delvis utbyggt, men i stora delar av kommunen är det dålig täckning.

Stora förändringar inom telekommunikationerna har gjorts genom datorisering och byte till glasfiberkablar.

Kommunen fäster stor vikt vid att både utbyggnaden av bredband och utbyggnaden av 3G-nätet påskyndas.

Kommunen utgör ett riktnummerområde med undantag av ett mindre område nordost Håbol.

Postkontor och Svensk kassaservice finns i Ed, medan resten av kommunen försörjs med lantbrevbärare.

6.8 Teknisk försörjning

6.8.1 Vatten och avlopp, avfall

Servicenämnden fullgör Dals-Eds kommuns uppgifter inom området teknisk försörjning.

Målsättningen för kommunens vattenförsörjning är att alla kunder inom de verksamhetsområden som är upprättade skall ha tillgång till tjänligt vatten av tillräcklig kvantitet. Ingen kund skall vara utan vatten längre tid än högst åtta timmar eller, om situationen så kräver, erhålla vatten på annat sätt. En kompetent jourgrupp skall alltid finnas tillgänglig. De tekniska systemen skall vara planerade och applicerade för att korta störningstiden vid eventuella haverier.

I kommunen finns allmänna vatten- och avloppsanläggningar i Ed och Håbol.

Vattenförsörjningen baseras på grundvatten. Utsläpp till recipient från reningsverken sker i Stora Le respektive i en bäck vid Håbol.

Kapaciteten är utnyttjad endast till hälften. Även efter ett kommersiellt vattenuttag i Ed finns en betryggande marginal.

En reservvattentäkt norr väg 164/166 diskuteras. Den skulle använda samma grundvattentillgång som den nuvarande men inte riskera att slås ut vid en eventuell trafikolycka på vägen.

Kommunens miljö- och hälsoskyddsnämnd har tidigare antagit en VA-policy, som i korthet innebär att nya utsläpp av avloppsvatten inte medges inom vissa områden. I vissa fall kan WC tillåtas, men då ställs urinseparering som villkor.

De områden där VA-policyn gäller är Strandviken – Nössemarks- Strand, Nössemarks- Näs, Örekilsälven – Töftedalsån, Onsöbäcken – Vassändaälven och Hökedalen.

För riktlinjer se planeringsförutsättningar 3.8.2

Kommunen har för avsikt att arbeta fram en heltäckande VA-policy som antas av kommunfullmäktige. Policyn bör förutom enskilda avlopp på landsbygden även behandla de avlopp som ligger inom tätbebyggelse, men som inte omfattas av verksamhetsområden i nuläget.

Lokalt omhändertagande av dagvatten eftersträvas utom i närheten av grundvattentäkter.

Återvinning av avfall eftersträvas.

Schaktmassor, som uppkommer i samband med byggande, ses som en resurs. Massorna skall återanvändas i största utsträckning.

Arbete pågår med att ta fram en ny avfallsplan för perioden 2003-2010. Man beräknar att planen antas under hösten 2003.

6.8.2 Energi

Med de stora sjöar, som gränsar till eller ligger i Ed, vore en uppvärmning med sjövärme lämplig. Kommunen hyser ett intresse för detta, då ett ekologiskt långsiktigt handlande även är det ekonomiskt långsiktigt försvarbara. Sjöar med stora och känsliga naturvärden, som Lilla Le, bör dock inte komma ifråga.

I kommunen finns mycket goda förutsättningar för produktion av biobränslen. Den omfattande skogsmarken, som täcker mer än tre fjärdedelar av kommunens yta, innebär stora mängder skogsavfall, som kan bli flis eller pellets för bränsle. Även delar av jordbruksmarken kan användas för energigrödor för produktion av bränsle eller drivmedel. I Ed har en stor fliseldad anläggning uppförts. Den försörjer högstadieskolan m m, vissa bostadsområden och stora delar av centrum. Gymnasieskolan Utsikten värms upp med pellets. Kommunen strävar efter att öka användningen av biobränsle.

I Rävmarken finns en kraftstation, som utnyttjar vattnet från sjön Tresticklan. På karta 1 har även stamledningar och regionala kraftledningar redovisats.

En större östvästlig kraftledning söder Ed har redovisats på kartan. Därutöver finns ett rikt förgrenat nät av distributionsledningar och erforderliga transformatorer.

Vindförhållandena gör att vindkraft skulle kunna bli aktuell på höjderna väster Stora Le.

Med den i allmänhet rika grundvattentillgången i kommunen kan jord- eller bergvärme många gånger vara intressant. För värmepumpar som tar värme från vatten, jord eller berg skall anmälan till kommunen göras enligt miljöbalken, minst sex veckor innan anläggningen får tas i bruk.

6.9 Vatten

6.9.1 Allmänt

Vatten förekommer i naturen ovan mark i form av sjöar och vattendrag samt under mark som grundvatten. Det tar inte hänsyn till administrativa gränser utan är gemensamma angelägenheter för länder, län och kommuner.

Naturvårdsverket har utarbetat bedömningsgrunder för sjöar och vattendrag. Det som föreslås redovisas är näringstillstånd, syrtillstånd och syreförbrukande ämnen, försurning och innehåll av metaller i mossa, vatten och sediment samt kvicksilverinnehåll i fisk. På miljö- och byggnadskontoret i Ed och på länsstyrelsen finns aktuella uppgifter om tillståndet i sjöar och vattendrag enligt de undersökningar, som fortlöpande bedrivs.

Enligt miljöbalken skall vatten användas så att en från ekologisk, social och samhällsekonomisk synpunkt långsiktig hushållning främjas. Resurserna skall utnyttjas uthålligt och långsiktigt. Mark och vatten påverkar varandra och skall ses i ett sammanhang.

Inom kommunen finns mycket stora vattentillgångar, både som ytvatten, sjöar och vattendrag, och som grundvatten. Det stora hotet utgörs av den ökande försurningen.

Kommunens vatten- och avloppsanläggningar behandlas under avsnitt "Teknisk service".

6.9.2 Avrinningsområden

På karta 1 har även avrinningsområden markerats. Områdena begränsas av vattendelare. Vanligen sammanfaller vattendelare för grund- och ytvatten, även om lokala variationer kan förekomma.

Kommunen indelas i fyra huvudvattenområden. Vänerns avrinningsområde indelas i sin tur i tre delområden. Siffrorna för vattenområdena är SMHI:s numrering.

Vänerns avrinningsområde, 108, med Stenebyälvens vattenområde, Kesnacksälvens vattenområde och Stora Le:s vattenområde

Gullmarns avrinningsområde, 110, med Örekilsälven och Töftedalsån

Glommas avrinningsområde, 113, med Ulvattnen

Enningdalselvans avrinningsområde, 112, med Boksjön och Kornsjöarna.

6.9.3 Ytvatten

I Dals-Eds kommun finns omkring 300 sjöar större än cirka en hektar. Vidare finns ett antal vattendrag, av vilka Örekilsälven är det största.

Kommunen är belägen i ett nederbördsrikt och kalkfattigt område. Detta innebär att kommunen i hög grad påverkas av ett surt nedfall främst från väster. Kalkning av sjöar och tillrinningsområden har pågått sedan 70-talet.

Länsstyrelsen har 1985 utarbetat ett naturvårdsprogram för sjöar och vattendrag. Materialet består av registerblad över sjöar större än cirka 30 hektar samt en sammanställningskarta.

Länsstyrelsen har även gjort en naturvärdesbedömning från biologisk synpunkt av kommunens större sjöar. Av de 34 inventerade sjöarna har fem ansetts vara av klass 1 (högsta värde), tre av klass två och åtta av klass tre.

Enligt miljöanalysen för länet är sjöarna inom kommunen fattiga eller mycket fattiga på fosfor. Örekilsälven är däremot rik på fosfor. Stora Le har måttligt höga halter av kväve.

Kommunens uppfattning är att alla större eller tätortsnära vatten är mycket värdefulla för fiske, rekreation, båtliv, det rörliga friluftslivet eller för landskapsbilden.

För Stora Le finns en **vattendom**, som med dagens kunskap och värderingar inte är ändamålsenlig. Den bör därför omprövas.

Intresse har framförts från Östfolds Fylke att få nyttja Stora Le som **vattentäkt** för fylkets behov.

6.9.4 Grundvatten

Grundvatten, dess mängd, kvalitet och strömning, kan variera inom vida gränser. Närmare kunskaper saknas i dag, utom för de delar av centralorten, där omfattande undersökningar har gjorts.

Större delen av kommunen består av morän med mycket skiftande förhållanden. Stora partier med grus finns även med normalt god grundvattentillgång. Närmare undersökningar har dock inte gjorts. Inom områden för ändmoräner kan stora grundvattenmängder förväntas.

Antagen av Kommunfullmäktige 2003-12-17 § 113
Vunnit laga kraft 2004-01-22

7 REKOMMENDATIONER KARTA 2

7.1 Byggande på landsbygden

För att landsbygden skall förbli levande måste det bo människor där. Den del av landsbygdens befolkning som helt lever på jord- och skogsbruk är inte tillräcklig för att vi skall kunna behålla en levande landsbygd. Underlaget för service m m blir inte tillräckligt. Landsbygden ger vidare utrymme för andra boendeformer och verksamheter än vad tätorten kan erbjuda.

Kommunen har därför som mål att främja en utveckling av landsbygden. Detta medför en positiv grundinställning till det byggande som kan aktualiseras för att stödja befintliga verksamheter och utveckla nya sådana.

För att inte samtidigt försvåra bedrivandet av de areella näringarna eller äventyra de bevarandevärden som kommunen vill hävda fordras dock att olika hänsyn tas vad gäller byggandet på landsbygden. Hänsynen gäller bl a de bevarandevärden, som dokumenterats i planeringsunderlaget eller konstaterats på aktuell plats, men även önskemålen att bevara tysta eller stora opåverkade områden.

Olika tomtstorlekar och mindre lantställen ger goda möjligheter för dem som önskar utrymme för odling av olika slag eller har en utrymmeskrävande hobby. Vid val av tomt måste hänsyn tas till landskap och dess naturvärden, kulturmiljö, gällande förordningar, jord- och skogsbruk samt till förutsättningarna för teknisk försörjning.

Nya industrier eller verksamheter på landsbygden är positivt och utnyttjar en lokal arbetsmarknad. Förutsättningen är dock att lokaliseringen görs med hänsyn till naturen och kulturlandskapet, inte belastar känslig miljö och att platsen har naturliga förutsättningar för teknisk försörjning. Framtida utbyggnadsmöjligheter bör beaktas.

Det är värdefullt att det tillkommer fritidshus. Detta bidrar till utvecklingen och ökar serviceunderlaget och är en av de kvalitéer som kommunen kan erbjuda vid rekrytering av arbetskraft. Även mindre fritidsbyar, som får god placering, är positivt.

Utanför detaljplanelagda områden och områden med förordnanden prövas lokalisering av bebyggelse och anläggningar främst mot bestämmelserna i 3 kapitlet plan- och bygglagen. För vissa delar av landsbygden förtydligas dessa med de rekommendationer som särskilt viktiga natur- eller kulturvärden ger anledning till.

Kommunens turistiska möjligheter bör utnyttjas. Vid någon eller några därför lämpade sjöar bör fiskeområden skapas med inplantering av fisk och med camping och uthyrningsstugor m m. Av något mycket sjörikt område kan man skapa ett fiskeområde av vildmarkskaraktär med olika former av övernattnig.

7.1.1 Rekommendationer

Dessa rekommendationer avser all landsbygd utanför rekommendationsområden enl. nedan och karta 2.

- *Ny bebyggelse i anslutning till befintlig prövas positivt.*
- *Begäran om avstyckning av större tomt för bostadsändamål prövas positivt.*
- *Vid prövning av ny bebyggelse skall möjligheter till kommunal och annan service beaktas.*
- *Bostadshus bör byggas med träfasad och sadeltak eller helst i enlighet med lokal byggnadstradition. I känsliga områden kan en långtgående anpassning krävas.*
- *Ny gruppbebyggelse för fritids- eller permanentboende prövas positivt under förutsättning att*
 - *viktiga bevarandebestånden enligt planeringsförutsättningarna endast påverkas marginellt*
 - *platsen är väl lämpad med hänsyn till topografi och landskapsbild*
 - *hänsyn tas till natur- och kulturvärden.*
 - *vatten- och avloppsförsörjningen kan ges en lämplig lösning*
 - *jord- och skogsbruket inte försvåras.*
- *Gruppbebyggelse större än 6 – 8 hus skall normalt föregås av detaljplan. Vid okomplicerade förhållanden kan detaljplanen ersättas av en planutredning, t ex ett detaljplaneprogram, upp till cirka 10 – 12 hus.*

Tillbyggnad av en- eller tvåbostadshus om högst 60 % av ursprunglig storlek, dock högst 30 m². får ske utan bygglov. En **komplementbyggnad** om högst 30 m² får uppföras utan bygglov. (beslut av miljö- och byggnadsnämnden 1998-06-17 som tolkning av begreppen i PBL 8:4).

7.2 Byggnad i tätorter och i samlad bebyggelse samt inom områden med geografiska bestämmelser och riksintressen

Sista siffran i avsnittindelningen hänvisar till rekommendationsområden enligt karta 2.

7.2.1 Ed

En fördjupning av översiktsplanen för centralorten antogs av kommunfullmäktige 1995-02-16. En centrumplan har antagits 1997-09-11.

I fördjupningsplanen har bland annat detaljerade rekommendationer för olika delområden formulerats.

De senaste årens etableringar har lett till att behovet av mark för bland annat handel ökar. Ett kommunalt önskemål är att vid väg 164/166 och vid tillfarten till Ed etablera ett större handelsområde. Etableringsintressen har anmälts. Vid sidan av traditionella industriområden kan behov av områden för service- och tjänsteverksamheter förutses. Några smärre bostadsområden med mycket attraktiva lägen skulle kunna stimulera villabyggnandet och locka till etableringar.

En översyn av den fördjupade översiktsplanen bedöms som nödvändig för att tillgodose kommande behov.

Rekommendationer

Den fördjupade översiktsplanen för Eds tätort skall revideras. I avvaktan på att detta sker kan fördjupningsplanen utgöra bedömningsunderlag för beslut om detaljplanering m m. För frågor, som inte behandlas i planen, krävs särskilda utredningar.

7.2.2 Nössemark

För samhället antogs en områdesplan av kommunfullmäktige 1977-04-26. Den är dock inaktuell.

Några detaljplaner finns inte med undantag för industriområdet Nössemarks Trä m m. I samhället finns affär, förskola, samlingslokaler, äldre-service, badplats, restaurang med uthyrningsstugor, bensinförsäljning, båtslip och idrottsplats m m.

Ingen allmän VA-försörjning finns i Nössemark. I vissa fall har gemensamma mindre anläggningar anordnats. Befintliga VA-förhållanden innebär för närvarande restriktioner för utsläpp till Strandviken.

Arbete pågår med en fördjupad översiktsplan. I arbetet ingår en VA-utredning för att ge förslag på hur avloppsfrågan skall lösas i framtiden

I INTERREG-II-projektet visades en önskan om utökad fritidsbebyggelse som skulle kunna ge arbetstillfällen och ökat underlag för service.

Rekommendationer

- *I en fördjupning av översiktsplanen skall sökas lämpliga förtätningsområden för boende, service och verksamheter samt lämpliga områden för en utökad fritidsbebyggelse.*
- *Berörda bevarandebestånden skall ges stor tyngd.*

7.2.3 Håbol

För Håbols samhälle fastställdes en detaljplan 1980. Den innehöll i huvudsak områden för friliggande enbostadshus. Nu återstår ett tiotal lediga tomter.

I samhället finns sommarcafé, förskola, äldre-service, badplats och idrottsplats m m.

Inom området finns ett Natura 2000-område.

Grundvattentäktens kapacitet utnyttjas i hög grad, men är tillräcklig vid nuvarande förbrukning. Tillgång till kompletterande grundvattentäkt finns vid förskolan.

Avloppsreningsverket är av biologisk-kemisk typ för högst 60 kubikmeter avloppsvatten per dygn. Det behandlade avloppsvattnet släpps ut i en bäck väster Håbol, vilken via en annan bäck rinner ut i Långelidjtjärnet.

En utökad fritidsbebyggelse skulle kunna öka underlaget för service, bidra till att hålla landskapet öppet samt även ge arbetstillfällen.

Rekommendationer

- *En fördjupning av översiktsplanen skall utarbetas, där lämpliga områden för boende, service och verksamheter utreds. Vidare skall prövas, om och i vilken utsträckning en fritidsbebyggelse kan tillkomma.*
- *Skyddsområde för den kommunala vattentäkten bör fastställas.*
- *Bevarandeintressena skall särskilt beaktas.*

7.2.4 Stora Le med strandområden

Stora Le berörs av geografiska bestämmelser enligt miljöbalken och av riksintressen för naturvård och rörligt friluftsliv.

De geografiska bestämmelserna gäller Dalsland- Nordmarkens sjörika skogsområden (Dalslands kanal). Enligt miljöbalken 4 kap 2 § skall turismens och friluftslivets, främst det rörliga friluftslivets, intressen särskilt beaktas vid bedömningen av exploateringsföretag eller andra ingrepp i miljön. Enligt 1 § utgör bestämmelserna inte hinder för utvecklingen av befintliga tätorter eller av det lokala näringslivet eller av utförandet av anläggningar för totalförsvaret.

I området finns ett stort antal Natura-2000-områden, vilka kräver särskild hänsyn i eller i närheten av områdena.

Naturvårdsintresset, N5, baseras på att sjön är en sprickdalssjö med stora limnologiska värden, artrik fiskfauna samt med flera glacialmarina relikarter. Stränderna är branta och i huvudsak skogklädda med sprickdalgångar. Här finns även löv- och barrskogsbiotoper med en artrik kryptogam flora och hotade fågelarter.

Sjön och dess omgivning är av riksintresse för friluftslivet, F1, då den utgör en del av Dalslands kanals sjösystem med natursköna vattenvägar och mycket goda kanot- och båtleder.

I DANO-utredningen från 70-talet, vars förslag har antagits av berörda kommuner som handlingsprogram i samråd med bland annat länsstyrelsen och även varit föremål för riksdagsbehandling, har förslag till mindre stugbyar för uthyrning och viss kompletteringsbebyggelse redovisats. Utifrån DANO-utredningen har ca 100 lägerplatser anlagts de senaste åren.

Området innehåller även värdefulla områden enligt naturvårdsprogrammet och skogs- ängs- och hagmarker enligt utförda inventeringar. Åtgärder bör främjas, som syftar till att bevara lövskogar, gammal skog och öppna landskapspartier.

Stora sammanhängande kalhyggen bör undvikas genom uppdelning och tidsmässig förskjutning.

Rekommendationer

- *Nya byggnader utan samband med befintlig bebyggelse inom strandskydd prövas restriktivt.*
- *Nya byggnader med utsikt över sjön men belägna utanför strandskydd prövas positivt, dock med stor hänsyn till bevarandebeståndet. Riksintressena får inte påtagligt skadas.*
- *Mindre stugby prövas positivt. Det skall dock visas i en miljökonsekvensbeskrivning eller i en planmässig studie, t ex ett detaljplane-program, att stugbyn får en lämplig lokalisering och utformning.*
- *Nya attraktiva boendelägen måste tillskapas. En utredning bör genomföras för att peka ut attraktiva lägen där inte riksintressena påtagligt skadas eller betydande bevarandebeståndet påverkas negativt.*
- *Krav för byggnaders utformning och lokalisering gäller i enlighet med punkt 7.1 "Byggnader på landsbygden".*
- *Åtgärder för att öka tillgängligheten främjas, till exempel mindre parkeringsplatser, rastplatser, tilläggsplatser m m, dock med beaktande av bevarandevärdena.*
- *Täkter och anläggningar med stor påverkan på omgivningen prövas restriktivt.*
- *Fiskodlingar och ökade utsläpp bör inte tillåtas. En ökad vattenreglering, även inom fastlagda dämningsskär, bör tillåtas endast om områdets naturvärden och värde för friluftslivet inte påverkas negativt eller medför risk för översvämning, till exempel vid reningsverket i Ed.*

7.2.5 Tresticklan

Tresticklanområdet utgör ett opåverkat urskogsområde som är beväxt med barrskog, ofta på hållmark. Det är ett sjörikt sprickdalsområde som även innehåller fattigkärr.

Den nordvästra delen utgör område med geografiska bestämmelser enligt miljöbalken. Den norra delen utgör ett Natura-2000-område. Hela området är av riksintresse för naturvård.

Sjön Stora Tresticklan är en av naturvårdsverkets referenssjöar för studium av försurningen och får därför inte kalkas.

Den norra delen av området har skyddats som nationalpark 1996.

Förutsättningen för att bevara det södra områdets naturvärden är att det lämnas ostört vad gäller våtmarkerna. Där skall skogsbruk, gödsling, kemisk bekämpning och vägar m m undvikas.

Rekommendationer

- *Den norra delen av området regleras som nationalpark. Här råder i korthet förbud mot bebyggelse, täktverksamhet, avverkning, schaktning m m samt förbud att plocka blommor och att skada träd eller buskar. Fullständiga bestämmelser kan erhållas på kommunkontoret i Ed och på länsstyrelsen.*
- *I den södra delen prövas bebyggelse, anläggningar och andra ingrepp, som kan skada naturvärdena, restriktivt*
- *Krav för byggnaders utformning och lokalisering gäller i enlighet med punkt 7.1 "Byggande på landsbygden".*

7.2.6 Boksjön och Kornsjöarna med omgivningar

Området har redovisats som ett område med geografiska bestämmelser enligt miljöbalken. Bland annat får inte vattenöverledningar utföras.

Södra Kornsjön är av riksintresse för naturvård och har stora limnologiska och fiskeribiologiska värden.

I INTERREG-II-projektet har angivits möjligheter till en utveckling av bebyggelsen i Gunnarsbyn, Gunnarsnäs och Dals Högen m, dels för att öka underlag för service m m, dels för att hålla landskapet öppet. En ökad bosättning här har även ett egenvärde med hänsyn till önskemålet om en levande landsbygd.

Rekommendationer

- *Nya byggnader utan samband med befintlig bebyggelse inom strandskydd prövas restriktivt.*
- *Nya byggnader med utsikt över sjön men belägna utanför strandskydd prövas positivt, dock med stor hänsyn till bevarandointressena. Riksintressena får inte skadas påtagligt.*
- *Mindre stugby för åretruntboende prövas positivt. Det skall dock visas i en miljökonsekvensbeskrivning eller i en planmässig studie, t ex ett detaljplaneprogram, att stugbyn får en lämplig lokalisering och utformning.*
- *Krav för byggnaders utformning och lokalisering gäller i enlighet med punkt 7.1 "Byggande på landsbygden".*
- *Åtgärder för att öka tillgängligheten främjas, till exempel mindre parkeringsplatser, rastplatser, tilläggsplatser m m, dock med stor hänsyn till bevarandointressena.*

- *Täkter och anläggningar med stor påverkan på omgivningen prövas restriktivt.*
- *Anläggningar för turism och rörligt friluftsliv prövas positivt, dock med stor hänsyn till bevarandebestånden. Riksintresset får inte påtagligt skadas. Vattenöverledning, fiskodlingar och ökade utsläpp till vattensystemet bör inte tillåtas.*

7.2.7 Töftedals myr

Området utgör ett stort myrkomplex och av riksintresse för naturvård. Riksintresset gäller våtmarker, fukthedar och kantzoner till sådana. Förutsättningen för att bevara områdets naturvärden är att det lämnas orört vad gäller våt- och kantzonerna. Där skall skogsbruk, gödsling, avvattning, kemisk bekämpning och anläggningar undvikas.

Rekommendationer

- *Bebyggelse, täkter, anläggningar och vägar samt kemisk påverkan prövas restriktivt*

7.2.8 Örekilsälvens nedre del och Töftedalsån

Örekilsälvens dalgång är ett framstående exempel på ett ravinlandskap med naturbetesmark. Älvdalen har meandrande vattendrag. I framtiden kan älven få stor betydelse som reproduktionslokal för laxfiskar. Området utgör ett lövskogsrikt kulturlandskap.

I området ingår även Töftedal-Gesäter, som är av riksintresse för kulturminnesvärden. Det innehåller många fornlämningar och utgör ett ålderdomligt kulturlandskap. Det utgör även ett intressant exempel på bebyggelsestruktur och markutnyttjande i ett bördigt ådalslandskap.

För den nedre delen av Örekilsälven är belastningen av närsalter ett problem. Närsalttillförseln till älven och Gullmaren bör minska. Därför har våtmarker anlagts som närsaltfällor. Örekilsälvens dalgång omfattas av kommunens VA-policy.

Kommunen bör därför även fortsättningsvis verka för att befintliga avloppsanläggningar förbättras.

Vattensystemet får inte påverkas negativt av förorenande nya utsläpp och dikningar m m. Täckdiken och rensning av befintliga diken kan dock få ske.

Rekommendationer

- *För att hålla landskapet öppet och behålla en levande landsbygd prövas ny bebyggelse positivt. Förutsättningen är dock att bebyggelsen lokaliseras och utformas med hänsyn till det känsliga landskapet och till bevarandebestånden. Riksintressena får inte skadas påtagligt. Sålunda bör nybebyggelse kring den bebyggda miljön behandlas restriktivt och underordna sig den befintliga bebyggelsen vad gäller placering, volym, material och färg. Vidare ställs höga*

krav på behandling och utsläpp av avloppsvatten enligt kommunens VA-policy.

- *Kommunen vill stödja naturvårdande åtgärder i odlingslandskapet.*
- *Täkter och schaktningar som påverkar naturvärdet bör ej tillåtas.*
- *Fiskodlingar innebär en ökad närsaltbelastning och skall ej lokaliseras till Örekilsälvens vattensystem.*
- *En satsning på fisketurism i vattendragen bör prövas positivt.*

7.2.9 Örekilsälven, övre del

Örekilsälven är viktiga lek- och uppväxtområden för ursprunglig lax och havsöring. Älven hyser även en artrik fiskefauna. I den norra delen av älven finns främst stationär öring.

Vattensystemet får inte påverkas negativt av förorenande nya utsläpp och dikning m m. För området har en VA-policy antagits.

Kommunen verkar för att befintliga avloppsanläggningar förbättras.

Rekommendationer

- *För att hålla landskapet öppet och behålla en levande landsbygd prövas ny bebyggelse positivt. Förutsättningar är dock att bebyggelsen lokaliseras och utformas med hänsyn till det känsliga landskapet och till andra bevarandeintressen. Riksintresset får inte skadas påtagligt. Höga krav ställs på behandling och utsläpp av avloppsvatten.*
- *Bostadshus bör byggas med träfasad och sadeltak eller helst i enlighet med lokal byggnadstradition. I känsliga områden kan en långtgående anpassning krävas.*
- *Täkter och schaktningar som påverkar naturvärdena, prövas negativt.*
- *En satsning på fisketurism i vattendragen bör prövas positivt.*

7.2.10 Stora Tingvallamossen

Tingvallamossen utgör en stor orörd högmosse med artrik fågelfauna och flora, och är därför av riksintresse för naturvården. Mossen utgör även ett Natura-2000-område.

Rekommendationer

- *Området är skyddat som naturreservat. Inom området i huvudsak förbud mot dikning, täktverksamhet och uppförande av byggnader m m, samt utförande av andra arbetsföretag som påverkar miljön.*

- *Detaljerade upplysningar om bestämmelserna finns på länsstyrelsen och på kommunen.*
- *I närheten av Natura-2000-området får inte åtgärder vidtas, som skadar bevarandehälsan.*

7.2.11 Stenebyälvens sjösystem

Området, varav en mindre del ligger i Dals-Eds kommun, är ett i huvudsak opåverkat sjösystem med representativ och artrik fiskfauna och med flera glacialmarina relikter. Nedströms i vattendraget finns flodpärlmusslor.

Onsöbäcken och Vassändaälven är tillflöden till sjösystemet. Vattendragen omfattas av kommunens VA-policy.

Rekommendationer

- *Sjösystemet får inte påverkas negativt av förorenande utsläpp och dikning m m. Rikshälsan får inte skadas påtagligt.*
- *Fiskodlingar innebär en ökad närsaltbelastning på vattnet och bör ej lokaliseras till sjösystemet.*
- *Tillsammans med länsstyrelsen och Bengtsfors kommun bör övervägas vilka andra åtgärder till skydd för sjösystemet som kan erfordras.*

7.2.12 Reservat för framtida järnvägssträckning

Rekommendationer

- *Det föreslagna järnvägsläget bör snarast utredas. I avvaktan på att detta gjorts, prövas större anläggningar eller sådana, som är svåra att flytta, restriktivt.*

7.3 Rekommendationer avseende miljö, hälsa och säkerhet

Områden inom cirka 100 meter från vägarna 164 och 166.

Områden inom cirka 100 meter från järnväg.

Områden inom cirka 100 meter från ledning 130 kv eller högre.

Områden inom cirka 50 meter från ledning 40 kv.

Väglagen och starkströmsföreskrifterna m m innehåller regler till skydd för anläggningarnas drift och fortbestånd. Nedanstående rekommendationer syftar till skydd för boende m fl mot störningar från anläggningarna i form av buller, vibrationer och strålning.

Rekommendationer

Inom ovanstående zoner prövas ny bostadsbebyggelse restriktivt.

7.3.1 Markradon

Radon är en färg- och luktlös ädelgas, som bildas när radium sönderfaller. Radon förekommer främst i uranrik berggrund och jordarter, men även i byggnadsmaterial t ex s k blåbetong.

Marken delas in i tre typer nämligen hög, normal- och lågradonmark.

Högradonmark, mer än 50 000 *Bq/kbm, består huvudsakligen av mark där berggrund och moräner innehåller uranrik bergart (alunskiffer, uranrika graniter, pegmatiter och uranmineraliseringar) samt jord med stor permeabilitet (grus, grovkornig morän och sand).

Vid byggnation krävs radonsäkert byggnadsutförande.

Normalradonmark, 10 000--50 000 Bq/kbm, består huvudsakligen av mark vars berggrund eller jordlager innehåller bergarter eller berg fragment med normal radiumhalt, d v s graniter med normalt uraninnehåll, sura gnejser och sura vulkaniter.

Vid byggnation krävs radonskyddande utförande.

Lågradonmark, mindre än 10 000 Bq/kbm, består huvudsakligen av mark med berggrund eller moräner med låg uranhalt (kalksten, sandsten, skiffer, kvartsiter, grönstenar, gnejser och graniter. Vidare ingår områden med grus, sand och morän med låg radonhalt i jordluften samt lera och silt vars lagertjocklek är större än 2 m.

Särskilda byggnadstekniska åtgärder behövs inte.

I Dals-Eds kommun finns endast en översiktlig markundersökning av berggrundstrålning. Förekomst av sand och morän finns i väl avgränsade områden, framför allt i israndzonerna. Förekomst av högradon och normalradonmark kan där inte uteslutas. Markradonundersökning sker vid bygglovsprövning. Mätning av strålningen i bostadshus i Ed har gjorts. Undersökningen är emellertid gammal och kanske inte nu aktuell.

Dagens byggnadsmaterial innehåller knappast några radioaktiva ämnen.

Karta över radonförekomster har tagits fram och ingår i planeringsförutsättningarna. Kartan kommer att uppdateras kontinuerligt.

Rekommendationer

Inom högradonmark krävs radonsäkert utförande och vid normalradonmark radonskyddande utförande, om inte en detaljerad radonundersökning visar att annat utförande är godtagbart.

7.3.2 Stabilitet

Inom begränsade delar av kommunen har en översiktlig stabilitetsundersökning gjorts. Även i samband med detaljplanering och byggande har markens stabilitet undersökts.

Rekommendationer

Vid prövning av bygglov och vid planläggning beaktas stabilitetsförhållandena. Där risk för låg stabilitet kan befaras, görs erforderliga undersökningar. Särskilda åtgärder kan därvidlag krävas.

7.3.3 VA-policy

Den upprättade VA-policyn skall revideras, I avvaktan på att detta görs, kan den nuvarande ge ett huvudsakligt bedömningsunderlag.

Rekommendationer

VA-policyn skall revideras och antas av kommunfullmäktige som ett underlag för krav på vatten- och avloppsanläggningar.

7.3.4 Trafiksäkerhet

Rekommendationer

Det upprättade trafiksäkerhetsprogrammet skall aktualiseras och tjäna som bedömningsunderlag vid beslut i hithörande frågor.

7.4 Stora opåverkade områden

Enligt miljöbalken skall stora mark- och vattenområden, som inte alls eller endast obetydligt är påverkade av exploateringsföretag eller andra ingrepp i miljön, så långt möjligt skyddas mot åtgärder, som påtagligt kan påverka områdenas karaktär.

Avsikten är att normal jordbruksdrift eller skogsskötsel skall kunna bedrivas utan annan inskränkning än de hänsyn som skall tas i näringarna och som kan motiveras med hänsyn till bevarandeintressen. Även bebyggelse för bostäder och verksamheter utan stor påverkan på omgivningen skall kunna tillkomma.

Kommunens karaktär gör att nästan hela kommunytan utom längs större vägar och kraftledningar, tätbebyggelseområden samt längs järnvägen i huvudsak är opåverkad av bebyggelse och anläggningar.

Det har inte ansetts meningsfullt att redovisa de stora opåverkade områdena. I avsnitt 2.1, Byggande på landsbygden, har angetts en inriktning att bevara karaktären hos stora opåverkade områden

7.5 Tysta områden

Tysta områden, d v s områden som inte är påtagligt påverkade av ljudstörningar, kommer med stor sannolikhet att bli en bristvara i framtiden. Man brukar allt oftare tala om att vi har ett behov av att få uppleva miljöer som är fria från "samballsbrus". Områden av detta slag kan redan idag betraktas som unika.

Kommunens karaktär gör att nästan hela kommunytan utom längs större vägar och kraftledningar, tätbebyggelseområden samt längs järnvägen i huvudsak är opåverkad av bebyggelse och anläggningar. Detta gör att större delen av kommunen kan sägas utgöra tysta områden. Ett störande moment väster om Stora Le är dock flygkorridoren för flyg mellan Gardemoen och Landvetter. Bullernivån understiger dock 30 dBA.

I avsnitt 2.1, Byggnad på landsbygden, har angetts inriktningen att bevara de tysta områdena.

7.6 Ekologiskt särskilt känsliga områden

7.6.1 Ekologiskt värdefulla områden

Inventeringar beträffande våtmarker, ängs- och hagmarker, lövskogar, biotoper m m har gett ökade kunskaper om vilka områden, som kan anses vara ekologiskt särskilt känsliga. De områden, som i inventeringar har ansetts vara värdefulla, kan också anses vara ekologiskt särskilt känsliga.

Ekologiskt särskilt känsliga vatten har ansetts vara Stora och Lilla Lee med tillrinningsområden, Sandsjön, Örekilsälven och Töftedalsån. Även mindre vattendrag och bäckraviner är ekologiskt känsliga. Skyddande träd- och buskridåer utmed vattendrag och sjöar är exempel på viktiga element som gynnar värdefull fisk- och annan fauna i de känsliga strandzonerna.

Lokaler för hotade växt- och djurarter liksom rika växt- och djurlokaler är andra exempel på ekologiskt värdefulla områden.

En karta som redovisar särskilt känsliga områden har tagits fram. Kartan ingår i planeringsförutsättningarna och kommer att uppdateras kontinuerligt. Följande underlag har använts vid sammanställningen av kartan:

Sumpskogar
Natura 2000 områden
Lövskogar
Myrskyddsområden
Ängs- och hagmarker
Nyckelbiotoper
Vatten med öringreproduktion
vatten med hotade arter eller rikt biologiskt liv
Naturvårdsavtal

7.6.2 Ekologiskt störda områden

Hela kommunen är utsatt för ett surt nedfall och kan i den meningen anses vara ekologiskt störd. Särskilt påtagligt är detta i områden med låg buffring förmåga och beträffande näringsfattiga sjöar. I vissa delar av kommunen förekommer även problem med övergödning av sjöar och vattendrag.

Inom begränsade områden kan störningar från lokala utsläpp förekomma. Dessa är emellertid mycket begränsade och kan knappast medföra att områdena skall anses vara ekologiskt störda i miljöbalkens mening.

7.7 Förordnanden

På karta 2 redovisas även gällande förordnanden enligt miljöbalken m fl lagar.

Naturresevat enligt Miljöbalken 7:4 Gäller för Stora Tingvallamossen, Borgelemossen, fornlämningsområdet vid Edsbräcken i Ed och för Eds skans. Djur- och växtskyddsområde enligt Miljöbalken 7:12 gäller för ett antal öar i Stora Le.

Enligt miljöbalken 7:13, 14 råder strandskydd 100 meter från strandlinjen i vatten och på land för sjöarna. För Boksjön, Kornsjöarna, Grann, Grundjön, Sandsjön, Stora Le, Torrsjön och Vångsjön gäller utakat strandskydd 200 meter. Delar av Örekilsälven, Töftedalsån, Gubberödsälven, Noraneälven, Hallerudsälven och Gäserudsälven har strandskydd 100 m.

Tresticklanområdet utgör nationalpark enligt Miljöbalken 7:2.

Inom kommunen förekommer flera Natura 2000-områden enligt Miljöbalken 7:27.

Gäserudsstugan utgör Byggnadsminne.

Nytt vattenskyddsområde enligt Miljöbalken 7:21 för vattentäkten vid Kasen utanför Eds tätort skall fattas inom en snar framtid.

7.8 Byggande inom strandskydd

Byggnadsnämnden fick 1978 Länsstyrelsens delegation att inom strandskyddsområde besluta om

- Åtgärder inom etablerad tomt där bostadshus finns
- Åtgärder inom ett område som avskiljs från strandområdet av väg eller liknande med allmän trafik
- Förtätning eller komplettering av lucktomter utan betydelse för allmänhetens möjligheter att nå strandområdet
- Anläggning eller anordning för rörligt friluftsliv som är fritt tillgängliga för allmänheten.

Vid miljö- och byggnadsnämndens prövning av undantag från förbudet tilllämpas rekommendationerna i Naturvårdsverkets Allmänna råd 97:1 eller i ersättande publikation.

Enligt miljö- och byggnadsnämndens mening bör väg m m ha en icke o betydlig allmän trafik för att betraktas som avskiljande från strandområdet. Vid dispens på lucktomter beaktar nämnden om luckan behövs för kontakt med stranden. I övrigt gör miljö- och byggnadsnämnden en tämligen restriktiv bedömning.

8 ÅTGÄRDER

Innehåll till detta avsnitt kommer att utarbetas av respektive förvaltning eller organ inom ramen för deras verksamhetsplanering. Planerna kommer att behandla åtgärder som kommunen nu avser att vidta för att genomföra översiktsplanens intentioner. Åtgärderna kommer att anges i prioriteringsordning av ansvarigt organ.

Nedan listas åtgärder som nu bedöms viktiga att behandlas. Listan kan komma att kompletteras med andra åtgärder. Efter närmare utredning kan även vissa listade åtgärder komma att utgå.

ÅTGÄRD OCH PRIORITERING	Ansvarig
• Energiplan – översyn	I Kommunstyrelsen
• Revidering av den fördjupade översiktsplan för Eds tätort	II Miljö- och byggnadsnämnden
• Utredning om attraktiva boendemiljöer	I Kommunstyrelsen
• Dagvattenhantering – strategi	I Miljö- och byggnadsnämnden och Servicenämnden
• Fördjupade översiktsplaner för Nös- semark och Håbol	I Miljö- och byggnadsnämnden
• Avfallsplan – revidering	II Servicenämnden
• Aktualisering och komplettering av planeringsförutsättningar	I Respektive förvaltning
• Agenda 21- miljöpolicy, åtgärdsprogram	I Kommunstyrelsen
• Trädvårdsplan, lokal naturvårdsplan	II Miljö- och byggnadsnämnden
• Skyddsområde för vattentäkt, Kasen – översyn	I Servicenämnden
• Inventering av äldre avloppsanläggningar – uppföljning	I Miljö- och byggnadsnämnden
• Beredskaps- och säkerhetsaspekter – studier	I Kommunstyrelsen
• Ämnesvisa planer och utredningar	I Respektive förvaltning
• Vattenöversikt – utredning	II Miljö- och byggnadsnämnden
• Skyddsområde för vattentäkt, Håbol – översyn	I Servicenämnden
• Kalkningsplaner	I Miljö- och byggnadsnämnden
• Kulturmiljö – informationsinsatser	II Fokus, miljö- och byggnadsnämnden
• Riktlinjer för utformning av byggnader för att tillvarata arkitektoniska och kulturella värden.	II Miljö- och byggnadsnämnden
• Kulturhistorisk inventering med bebyggelseprogram	I Miljö- och byggnadsnämnden

Antagen av Kommunfullmäktige 2003-12-17 § 113
Vunnit laga kraft 2004-01-22

9 KONSEKVENSANALYS

9.1 Inledning

I plan- och bygglagen har införts skärpta krav på bl a översiktsplanens tydlighet. Bl a ska förslaget konsekvensbeskrivas avseende miljö, hälsa och säkerhet. I förekommande fall ska planen också konsekvensbeskriva de sociala och ekonomiska aspekterna.

Slutsatserna ska visa kommunens prioritering av förändringar som syftar till en långsiktig hållbar utveckling, såsom den kommer till uttryck i arbetet med den lokala Agenda 21.

I miljöbalken och plan- och bygglagen har också skärpta krav på miljökonsekvensbeskrivning (MBK) införts. MBK avser i första hand avgränsade projekt och därför har också ett nytt begrepp lanserats. Strategisk miljökonsekvensbeskrivning (SEA – Strategi Environment Assessment). Konsekvensanalyserna i detta planförslag är av det senare slaget.

9.2 Övergripande struktur

Utifrån de formulerade målen för framtida användning av mark och vatten bör följande struktur läggas fast som underlag för diskussioner om övrig markanvändning, bebyggelsestruktur m m.

9.3 Grönstruktur

Från miljösynpunkt, men också från social synpunkt, är det viktigt att värna och utveckla kommunens grönstruktur. Kravet på en ekologisk helhetssyn i översiktsplanen har skärpts i plan- och bygglagen.

För Dals-Eds del, med tillgång till stora och tätortsnära grönområden och med ett begränsat bebyggelsetryck i och kring tätorterna, innebär planförslaget inte några konsekvenser för den nuvarande grönstrukturen.

Planförslaget strider inte heller mot målet att tätortsnära strövområden och det omväxlande och attraktiva landskapet ska bevaras.

9.4 Infrastruktur

Begreppet "infrastruktur" avser i planförslaget nätverk av nyttigheter som samhället behöver för att fungera: kommunikation, försörjning med vatten, energi, material samt omhändertagande av restprodukter.

9.5 Kommunikationer

Planförslaget innebär inga genomgripande förändringar av kommunikationsstrukturen. Det mest påtagliga är reservaten för en framtida omläggning av Norge – Vänerlänken.

Anledningen till förslagen om nya sträckningar av järnvägen vid Ed är önskemålet om tidsvinster genom kortare bana och högre hastighet.

Banverkets förslag till vägförkortning innebär att järnvägen läggs söder samhället. Den korsar Örekilsälven vid två ställen, vilket kan vara känsligt. Kontakten med Ed försvåras eller upphör. För kommunen och näringslivet m m innebär förslaget förlust av en viktig kommunikationsmöjlighet. För Eds centrum öppnas dock nya möjligheter.

Kommunens förslag att järnvägen skall ligga kvar i Ed men läggas om till en kortare sträckning väster Ed bevarar järnvägen som en viktig resurs för kommunen och Ed. Kulturhistoriskt är det värdefullt med ett bevarande av järnvägen igenom Ed. För näringslivet och turismen är järnvägen viktig.

Banans läge i övrigt genom kommunen påverkar endast i mindre grad be-fintlig bebyggelse. Däremot innebär utbyggnaderna ingrepp i idag stora och relativt opåverkade skogsområden med stora naturvärden.

De nya bansträckningarna kommer även att i vissa avseenden försvåra skogsbruket inom området.

Ett så kallat nollalternativ, d v s att ingen ny bandel kommer att byggas under planperioden, innebär att tidsvinsten blir begränsad men även att övriga miljöstörningar undviks.

Vidare kommer inte några ingrepp att ske i de opåverkade skogsområdena. Riskerna vid transport av farligt gods på järnvägen genom kommunen kvarstår.

9.6 Vattenförsörjning

Kommunen har god tillgång på vatten med hög kvalitet. En reservvattentäkt planeras norr väg 164/166 för att möta risken för att en eventuell olycka på vägen slår ut nuvarande vattentäkt.

Kommunen har fått en förfrågan från Östfolds fylke om att få nyttja Stora Le till vattentäkt för de större kommunerna i fylket. Utredning av frågan pågår.

9.7 Energiförsörjning

En ytterligare ökad självförsörjning från förnyelsebara energikällor är önskvärd, främst genom ökad användning av solenergi, biobränsle och energi-grödor. Möjligheterna att utnyttja sådan energi bör vara vägledande vid planeringen av nya bebyggelseområden.

9.8 Materialförsörjning

Som ett led i hushållningen med ändliga resurser föreslås en restriktiv hållning till brytning av grus och sand till förmån för bergkross och återvinning.

9.9 Restprodukter / avfall

Fler och fler förpackningsfraktioner kommer att tas omhand via återvinningsstationer spridda över kommunen. Kommunen har ansvaret för återvinningsstationerna, som ska ges en enhetlig och god estetisk utformning.

Rivningsavfall och schaktmassor skall ses som resurser.

Genom att fler kretslopp sluts kommer avfallsdeponin att räcka mycket länge.

9.10 Närings- och servicestruktur

Kommunen har en tämligen låg självförsörjningsgrad (d v s antalet arbetstillfällen jämfört med antalet invånare 20-64 år). Denna har emellertid stora möjligheter att öka genom att näringslivet expanderar.

En näringsgren, som har goda möjligheter att utvecklas i kommunen, är turism med inriktning på friluftsliv, jakt och fiske.

Servicestrukturen är förhållandevis god i kommunen. Fackhandelns möjligheter bör förbättras.

Med förväntad begränsad befolkningsutveckling kommer det inte att finnas underlag för en fullvärdig gymnasieskola under planperioden men väl enstaka program och vidareutbildningar.

9.11 Bebyggelsestruktur

Den fördjupade översiktsplanen för Ed innehåller mycket stora områden för framtida bebyggelse och industriområden.

Nössemarks och Håbols framtida utveckling kommer att prövas i fördjupade översiktsplaner.

9.12 Sociala konsekvenser

Den måttliga förväntade utbyggnadsnivån beträffande såväl bostäder som verksamheter innebär att nuvarande goda sociala förhållanden har förutsättningar att bestå. Dock bör särskilda åtgärder diskuteras för en förväntad inflyttning av yngre arbetskraft till främst IT-industrin.

Behovet av små lägenheter för ungdomar är stort och kräver ett speciellt engagemang från kommunen. Snarast behöver ett nytt område för byggande av flerfamiljshus öppnas upp.

Från social synpunkt är det viktigt att självförsörjningsgraden ökar, dvs att mer arbetstillfällen i kommunen tillskapas. Den lokala produktionen bör öka, vilket bl a ger möjlighet för handikappade personer att arbeta i nära anslutning till sin bostad.

9.13 Ekonomiska konsekvenser

Syftet med den ekonomiska konsekvensanalysen är att ge beslutsunderlag för den kommunala budgeten och de kostnader som föreslagna utbyggnader medför.

Merkostnader för investeringar och ökade driftskostnader ska vägas mot t ex ökade inkomster till följd av ökad skattekraft, vilka dock kommer senare än kostnadsökningarna.

Ett realiserande av planförslaget innebär framför allt kostnader för kommunen att etablera nya bostadsområden i den norra delen av tätorten. Kommunen har kostnader för, utbyggnad av lokalt gatunät, vatten och avlopp m m.

Kommunen har också motsvarande kostnader för utbyggnad av verksamhetsområdet Torp.

Kommunen kommer att ha kostnader för en utbyggd kollektivtrafik.

Under planperioden kommer utbyggnaden av gång- och cykelvägssystem att fortsätta och befintliga vägar att kompletteras med gångbanor.

Kommunen kan under planperioden komma att ha kostnader för utbyggnad av skola, barnomsorg och äldreomsorg samt för miljöupprustning av de centrala delarna i tätorterna.

9.14 Sammanvägning av miljömässiga, sociala och ekonomiska konsekvenser

Ett genomförande av planförslaget bör leda till att kommunen i framtiden kan ges en miljömässigt hållbar samhällsutveckling med en levnadsstandard baserad på naturens kapacitet och ett bevarande av den biologiska mångfalden.

Planförslaget ger möjlighet för kommunen, med sin stora natur- och fritidsresurs, att utvecklas på ett sätt att konflikter inte behöver uppstå mellan de angivna målen för det ekologiska samhället och önskemålet att utveckla kommunens näringsliv samt jord- och skogsbruk och en ökad befolkning.

Det är viktigt att de sociala konsekvenserna tidigt uppmärksammas i den kommunala planeringen.

Ett genomförande av planförslaget innebär också ekonomiska åtaganden som bör komma till uttryck i kommunens långsiktiga ekonomiska planering.

9.15 Målformuleringar och plankonsekvenser

I kapitel 3 redovisas kommunens mål för den framtida användningen av mark och vatten. Målen har varit vägledande vid utformningen av översiktsplanen och planförslagets konsekvenser står inte i strid med de angivna huvudmålen och delmålen.

9.16 Litteraturförteckning

Nedan förtecknas det underlagsmaterial och en del av de övriga handböcker m m som har använts i arbetet med översiktsplanen.

Plan- och bygglagen med förordning
Miljöbalken med förordningar
Lag om kulturminnen m m
Väglagen
Boken om översiktsplan, Boverket m fl
Bättre plats för arbete, Boverket m fl
Länsstyrelsen i Västra Götalands län, olika utredningar m m

Boken om Dals Ed
Områden av riksintressen för naturvård och rörligt friluftsliv, Naturvårdsverket, Länsstyrelsen
Områden av riksintressen för kulturminnesvård, Riksantikvarieämbetet, Länsstyrelsen
Regionalt planeringsunderlag, RUM, Länsstyrelsen
Miljömålen i Västra Götaland, Länsstyrelsen
Natur i Älvsborgs län, Länsstyrelsen
Värdefulla odlingslandskap i Älvsborgs län, 1994:5, Länsstyrelsen
Våtmarksinventering i Älvsborgs län, 1993:6, Länsstyrelsen
Myrskyddsplan för Sverige, Naturvårdsverket
Lövkogar i Älvsborgs län, Länsstyrelsen
Lövkogsinventering i Älvsborgs län, 1988:3, Länsstyrelsen
Ängs- och hagmarksinventering i Älvsborgs län, 1994:6,7, Länsstyrelsen
Grusinventering i Dals- Eds kommun, 1980:6, Länsstyrelsen
Kulturminnesvårdsprogram, Dals- Eds kommun

ÖP 03 1

ANVÄNDNINGEN AV MARK OCH VATTEN

ED OCH GÖTEBORG I DEC 2003
IVAN NILSSON ARKITEKTKONTOR

Bebyggelse

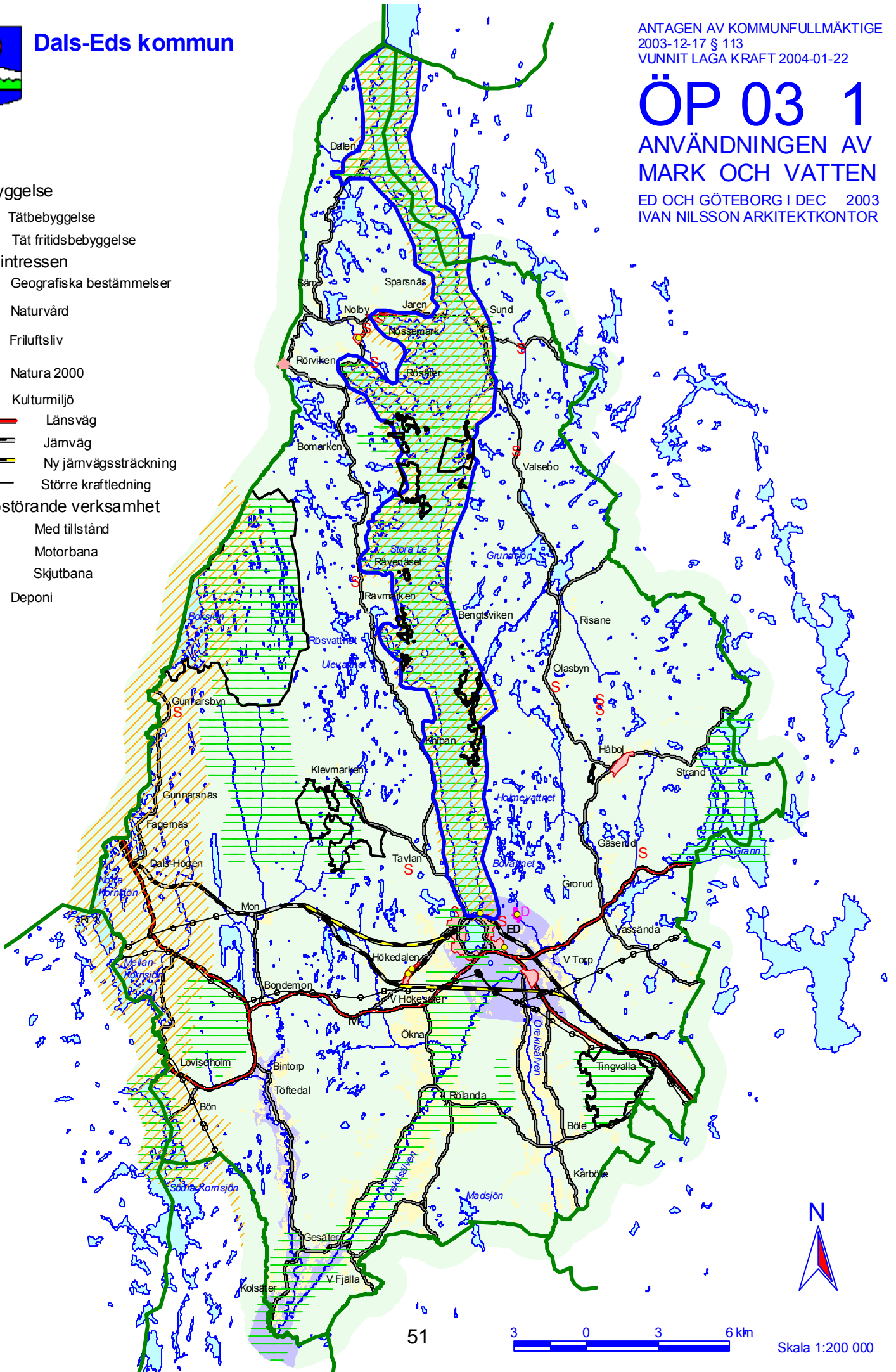
- Tätbebyggelse
- Tät fritidsbebyggelse

Riksintressen

- Geografiska bestämmelser
- Naturvård
- Friluftsliv
- Natura 2000
- Kulturmiljö
- Länsväg
- Jämväg
- Ny jämvägssträckning
- Större kraftledning

Miljöstörande verksamhet

- Med tillstånd
- M Motorbana
- S Skjutbana
- Deponi

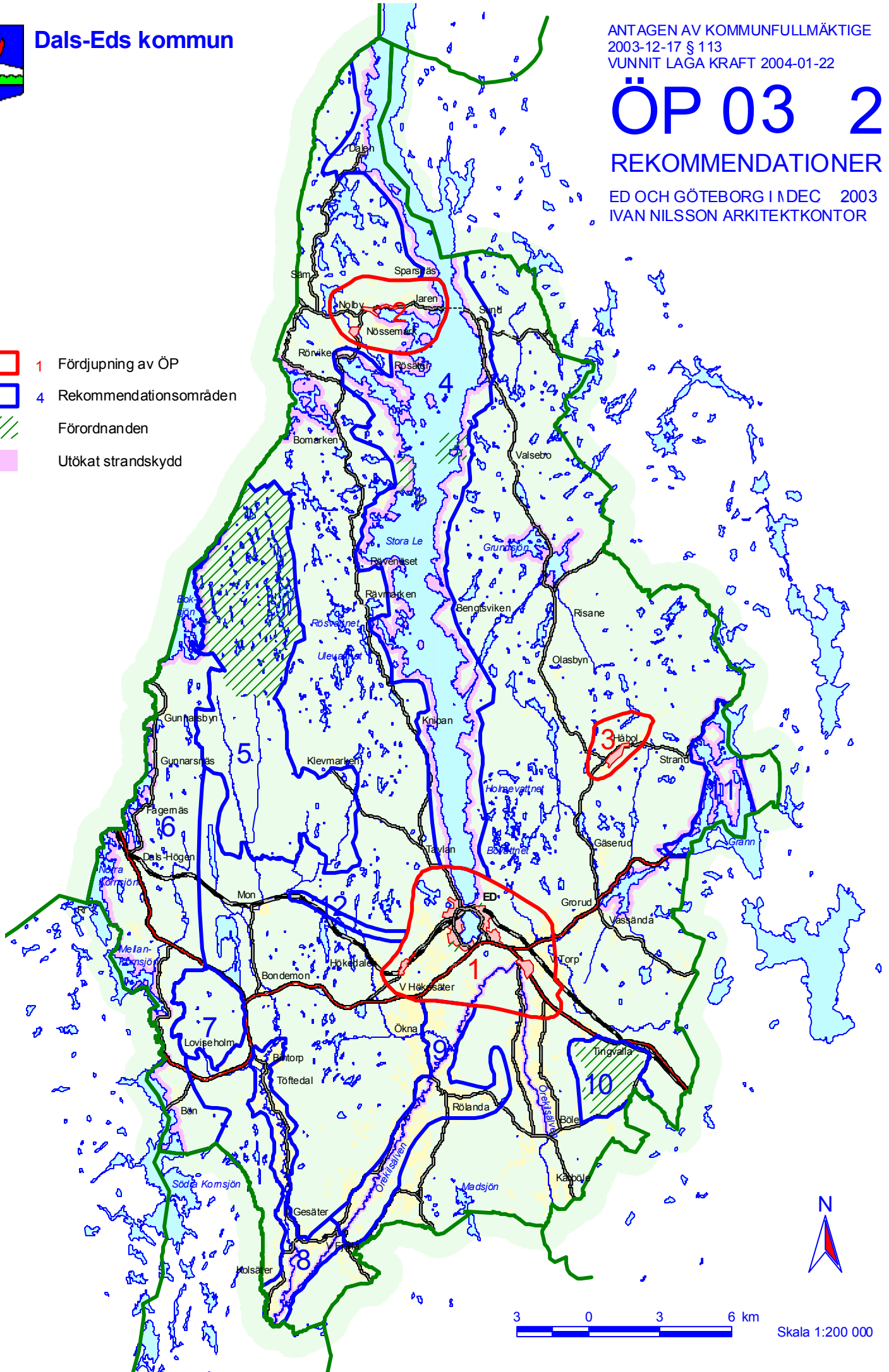

ÖP 03 2

REKOMMENDATIONER

ED OCH GÖTEBORG I MDEC 2003
IVAN NILSSON ARKITEKTKONTOR

- 1 Fördjupning av ÖP
- 4 Rekommendationsområden
- Förordnanden
- Utökat strandskydd

3 0 3 6 km

Skala 1:200 000